

EEDER

Edebî Eleştiri Dergisi

e-ISSN: 2602-4616

“Takvîm-i Vekâyi'den 1928 Yılına
Sürelî Yayınlar ve Edebiyat” Özel Sayısı

Aralık 2021

Atf/Citation: Tonga, Necati (2021). “Ahmet Muhip Dıranas’ın *Çiçek Mecmuası*’nda Kalmış Eserleri Üzerine Bir İnceleme”, *Edebî Eleştiri Dergisi*, Takvîm-i Vekâyi'den 1928 Yılına Sürelî Yayınlar ve Edebiyat Özel Sayısı, s. 20-44.

Necati TONGA*

Ahmet Muhip Dıranas’ın *Çiçek Mecmuası*’nda Kalmış Eserleri Üzerine Bir İnceleme**

A Survey On the Unknown Works of Ahmet Muhip Dıranas in *Çiçek Magazine*

ÖZ

Sürelî yayınlar, edebî ve fikrî hareketlere zemin teşkil etmesi bakımından edebiyat hayatını besleyen önemli kaynaklardır. Periyodikler, edebiyat ve fikir toplulukları ile bu çerçevede gelişen tartışmalara sahne olmalarının yanı sıra şair ve yazarların edebiyat-matbuat hayatına adım attıkları yayınlar olarak da ön plana çıkar. Bu durumun dikkat çekici örneklerinden biri, Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinin önemli isimlerinden Ahmet Muhip Dıranas’ın hayatında görülür. Dıranas’ın 1926-1927 yılları arasında henüz lise öğrencisi iken Muhip Atalay müstearıyla *Çiçek* mecmuasında yayımladığı metinler, şairin ilk kalem tecrübeleri olarak dikkat çeker. Dıranas üzerine yapılan çalışmalarda bu metinler dikkatlerden kaçmış ve değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Bu makalede Dıranas’ın *Çiçek* mecmuasında yayımladığı dört hikâye ve iki şiir incelenerek şairin biyografisine katkı sağlanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Muhip Dıranas, *Çiçek* mecmuası, şiir, hikâye.

ABSTRACT

Periodicals are important sources that feed the literary life in terms of providing a basis for literary and intellectual movements. Periodicals stand out as the publications in which poets and writers step into the literature and press life, as well as being the scene of discussions that develop within this framework among literary and intellectual communities. One of the remarkable examples of this situation is seen in the life of Ahmet Muhip Dıranas, one of the important names of Turkish poetry in the Republican Period. The texts that Dıranas published in *Çiçek* magazine using the pseudonym “Muhip Atalay” between 1926 and 1927, while he was still a high school student, deserve attention as the poet's first writing experiences. In the studies on Dıranas, these texts have been overlooked and have not been evaluated. In this article, it will be tried to contribute to the biography of Dıranas by examining these texts comprised of four stories and two poems published by him in *Çiçek* magazine.

Keywords: Ahmet Muhip Dıranas, *Çiçek* magazine, poetry, story.

* Dr., Kırıkkale Millî Eğitim Müdürlüğü, necati.tonga@gmail.com ORCID: 0000-0002-5937-2808

** Araştırma Makalesi, Geliş Tarihi: 07.11.2021 Kabul Tarihi: 13.12.2021 Yayın Tarihi: 30.12.2021

DOI: 10.31465/eeder.1020282

(Bu makale, yazar beyanına göre, TR DİZİN tarafından öngörülen “ETİK KURUL ONAYI” gerektirmemektedir.)

GİRİŞ

“Bir el çıkarmaya başlar bohçamızdan
Lavanta çiçeği kokan kederleri.”

Ahmet Muhip Dıranas.

Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının önemli isimlerinden biri olan Ahmet Muhip Dıranas (1908-1980); başta şiir olmak üzere piyes, deneme, fıkra, tercüme gibi çeşitli edebî türlerde eserler vermiş, edebiyatımızın velut kalemlerindedir. Ömrü boyunca saf şiirin peşinde olan Dıranas, şiirlerinde aşk, tabiat, ölüm, kaçış gibi temalar üzerine yoğunlaşmış; vezni ve kafiyeyi ön plana alan şiirlere imza atmıştır.

Bugüne dek Dıranas’ın biyografisi ve eserleri üzerine çeşitli yayınlar yapılmıştır. Mustafa Kırcı’nın yüksek lisans tezini geliştirerek yayımladığı *Ahmet Muhip Dıranas: Hayatı, Fikirleri, His Dünyası* adlı çalışması (Kırcı: 1997), Dıranas üzerine yayımlanan ilk biyografik çalışmadır. “Giriş, Dıranas’ın Fikirleri, His Dünyası, Sonuç ve Bibliyografya” bölümlerinden oluşan kitabında Mustafa Kırcı, Dıranas’ın bütün eserlerinden hareketle edebî kişiliğini inceler.

Dıranas hakkında kitap olarak neşredilen ikinci çalışma Âlim Gür imzasını taşır. *Ahmet Muhip Dıranas Hayatı-Eserleri-Sanatı* başlığıyla neşredilen biyografide (Gür: 2007) Dıranas’ın hayat hikâyesi ile bütün eserleri ayrıntılarıyla değerlendirilmiştir. Dıranas’la ilgili bir başka çalışma, 2007 yılında H. Rıdvan Çongur tarafından neşredilmiştir. Şairin ölümünün 25. yılında Millî Kütüphane Başkanlığı tarafından küçük bir kitapçık olarak yayımlanan eserde, şairin kısa biyografisinin yanı sıra Dıranas’ı ele alan kısa yazılarla şiirlerinden bir seçki yer alır. 2011 yılında Şükrü Aydın tarafından *Türk Şiirine Adanmış Bir Yürek: Sinoplu Şair Ahmet Muhip Dıranas* adlı bir kitap basılır. Sinop Belediyesi Kültür Yayınları tarafından neşredilen kitapta şairin hayat hikâyesini aydınlatacak kısa bir biyografisinin yanı sıra, şiirlerinden seçmelere yer verilmiş, şair hakkındaki çeşitli yazılardan alıntılar yapılmıştır.

Dıranas üzerine hazırlanan bir diğer eser ise 2013 yılında Bahriye Çeri’nin editörlüğünde hazırlanan *Ahmet Muhip Dıranas* adlı kitaptır ki şair hakkında günümüze kadar hazırlanan en kapsamlı çalışma olarak dikkat çeker. Bu eserde Ahmet Muhip Dıranas ve eserleri çeşitli yazarlar tarafından farklı bakış açılarıyla ele alınır. Kitap çapındaki bu çalışmalara ilave olarak Dıranas’la ilgili -Mustafa Kırcı’nın kitaplaşan çalışmasının haricinde- dört yüksek lisans tezi hazırlanmış (Acar: 1982, Candar: 2002, Yivli: 2005, Özçalışkan: 2006), zaman içinde Dıranas ve eserleri pek çok yazıda ele alınmıştır. Baki Asiltürk “Dıranas’ın Bilinmeyen İki Şiiri” adlı makalesiyle şairin kitaplarına girmemiş iki şiirine dikkat çekerek Dıranas külliyyatına katkı sağlamıştır (1996: 61-63).

Şüphesiz ki Ahmet Muhip Dıranas, modern Türk şiirinin en önemli isimlerinden biridir ve onun biyografisini aydınlatacak her bilgi önem arz etmektedir. Bu makalede şairin henüz lise öğrencisi iken Arap harfli *Çiçek* mecmuasında yayımlanan ve yukarıda anılan eserlerde dikkatlerden kaçan eserleri incelenerek şairin biyografisine katkı sağlanmaya çalışılacaktır.

Ahmet Muhip Dıranas’ın *Çiçek* Mecmuası’nda Kalmış Eserleri

“Ve cümle yitikler, mağluplar, mahzunlar.”

Ahmet Muhip Dıranas

Ahmet Muhip Dıranas hakkındaki çalışmalarda, *Millî Mecmua*’nın 15 Eylül 1926 tarihli nüshasında yayımlanan “Bir Kadına” ile *İçtihad* mecmuasının Kasım 1926 tarihli nüshasında yayımlanan “Köpek Havlamaları” adlı şiirleri onun ilk eserleri olarak anılır. Mustafa Kırcı,

kitabında Dıranas'ın yayımlanan ilk şiirinin “Bir Kadına” olduğunu belirterek şairin “Köpek Havlamaları” şiirini de ilk defa neşreder:

KÖPEK HAVLAMALARI

Bu gece, ıssız gece
Geçen yılı düşündüm
Ah, bu yıldızsız gece,
Kopuyor sanki ödüm.

Uzaklardan uluyor,
Sesi kısık bir köpek...
İçime dert oluyor
Beni mi öldürecek?

Oluyor tam bir sene
Köpekler uluyorken
Böyle bir gece yine
Korkunç sessizliklerden;

Ölmüştü dayım benim,
Nurumu bekleyenim
Ah o yıldızsız gece, ah o köpek sesleri
O seslere karıştı onun son nefesleri.” (Kırcı, 1997: 16-17)

Âlim Gür ise hazırladığı biyografide şairin sahipleneceği nitelikte olmasa da Dıranas'ın bilinen ilk şiirinin “Bir Kadına” adını taşıdığını ve “Muhip Atalay” takma adı ile 15 Eylül 1926 tarihli *Milli Mecmua*'da yayımlandığını belirterek bu şiiri ilk defa neşreder:

BİR KADINA

Kıvrılan, bükülen, şen, şûh çağlayan
Kahkahan taş gibi donacak yarın..
Mezarına; bugün yanan, ağlayan..
Başlar baykuş gibi konacak yarın

Ömründe gönlündü sanki bir mahşer
Yarın da mezarın tutuşsun yer yer..

Ellerinden şarap içtiğin gençler,
Kadeh kadeh alev sunacak yarın..

Kimseye vefâlı bir an olmadın
Ey yıllarca gülen, ağlatan kadın...
Şu şimdi, hicrânla dolaşan adın,
Dillerde bir zehir olacak yarın..

Hastasın, benzinde hiç kalmamış kan..
Vaktiyle kaç gencin gönlünü yakan,
Şu ferî tükenmiş, mezara bakan
Gözlerin toprakla dolacak yarın..." (Gür, 2007: 56-57).

Âlim Gür'e göre derginin "Heveskârlar Sütunu"nda çıkan bu şiir, Faruk Nafiz'in üslûbunu ve Dıranas'ın meşhur Fahriye Abla'sını hatırlatmaktadır (2007:57). Oktay Yivli, hazırladığı yüksek lisans tezinde şiire lise yıllarında başlayan Ahmet Muhip Dıranas'ın bazı şiirlerinde "Derviş" müstearını kullandığını belirterek şairin yayımlanan ilk şiirinin "Bir Kadına" olduğunu belirtir (2005:19). Şair hakkında yapılan yüksek lisans tezlerinden bir diğerinde Saadet Seval Candar, Dıranas'ın şiirlerinin kronolojik listesini vererek "Bir Kadına" adlı metni, şairin yayımlanan ilk şiiri olarak kaydetmiştir.

Dıranas'ın ilk eserlerinin tespit edilmesinde şairin söyleşilerinde aktardığı bilgilerin de tesiri vardır. Örneğin Dıranas, Erdal Öz'le konuşmasında şiire başlangıcını şu cümlelerle anlatır:

"Şiir yazmaya ne zaman, nasıl başladınız?

Bu sorunuz beni uzun yıllar öncesine çeker. Nasıl başladığımı da kesin olarak söyleyemeyeceğim. Çocukluğumu ele almak gerek. Benim çocukluğum zengin tabiatlı bir köyde geçti, kısmen. Kısmen de İstanbul şehrinin mütareke yılları içinde, İstanbul'da ve bir çeşit yoksulluklar ve sıkıntılar içinde geçti. Hatırlıyorum, ilk defa elime bir şiir kitabı tutuşturan dayımı; Edirne Askerî Lisesi'nde öğrenciydi, sonra verem oldu ve öldü. İlk şiiri o zaman görmüş olacağım; bu bir antolojiydi ama şimdi ne olduğunu çıkaramayacağım. Sonra zamanlar geçti, Ankara'ya geldik. Ankara'da uzun zaman çocukluğumun tabiatını hatırladım.

Ve bir ara bir tesadüfle karşıma rahmetli Abdullah Cevdet çıktı. Ben o zaman bir kitapçımın yanında akşamları çalışıyordum. Benimle ilgilendi. Ve o zaman yazdığım bir şiiri benim elimden aldı, beğendi ve *İçtihat* dergisinde yayımladı. O şiir de gene benim bu ölen dayıma ait yazılmış bir ağıttır. Şimdi şiiri hatırlayamayacağım" (Öz, 1980: 49.)

Dıranas'ın bu söyleşide yayımlanan ilk şiirlerinden biri olarak işaret ettiği metin, şairin dayısının ölümü üzerine hissettiklerini dile getirdiği "Köpek Havlamaları"dır. Dıranas başka bir söyleşisinde ise edebiyat hayatına girişiyle ilgili şu ilginç bilgileri verir:

"Ta küçük yaşımdan beri güzel şeyleri seviyordum. Resme istidadım vardı. Portreler büyütüyordum. Bir aralık musikî ile uğraştım. İlk münteşir yazım, Talebe Mecmuası'nda çıkan 'Çiçek' adlı bir hikâyedir. Aynı mecmuada daha sonra şiirlerim çıkmaya başladı. Mecmua beni daimî yazıcıları arasında sayıyordu, fakat o yazılar ne kötü şeylerdi azizim. Zaten bunların neşredilmesinden pek heyecan meyecan da duyduğum yoktu." (Aygün, 1935: 13).

Âlim Gür, Dıranas'ın verdiği bu bilgiler ışığında *Talebe Mecmuası*'nı taradığı hâlde şairin bahsettiği metinlere ulaşamadığını belirtir (2007: 58). Gerçekten de *Talebe Mecmuası*'nın ilgili nüshalarında ne müstear isimle ne de kendi adıyla Dıranas'ın herhangi bir metni yayımlanmamıştır. Bununla birlikte şair, yukarıda anılan söyleşisinde metinlerin yayımlandığı yerle ilgili önemli bir ipucu vermektedir ki hikâye adı olarak anılan “Çiçek”, dönemin Arap harfli önemli talebe mecmualarından biridir ve Dıranas ilk kalem temrinlerini bu dergide neşretmiştir.

Çiçek, 17 Haziran 1926-15 Mart 1927 tarihleri arasında İstanbul'da toplam on dokuz sayı yayımlanan bir çocuk dergisidir. On beş günde bir yayımlanan derginin künyesinde önceleri “Mektep ve Aile Mecmuası”, ilerleyen sayılarda ise “Türk Gençlik ve Aile Mecmuası” ifadeleri yer alır. *Çiçek*'in ilk sayfasında derginin sahibi olarak Ruhi, imtiyaz sahibi olarak ise M. Razi ve Mehmet Sıtkı isimleri kayıtlıdır. Derginin adresi “İstanbul'da Bâbiâli Yokuşu'nda 50 numaralı daire-i mahsusa”dır (Aygün: 2019).

Çiçek, dönemin diğer çocuk mecmualarında olduğu gibi çoğunlukla genç ve çocuk okuyucuların metinlerine odaklanan bir yayındır. Mecmuada şiir, hikâye, piyes, masal gibi edebî türlerin yanı sıra çocukları eğitmek amacıyla bilmeceler, karikatürler, adab-ı muâşeret ve faydalı bilgiler bölümleri yer alır. *Çiçek*'te yayımlanan yazıların çoğu imzasız çıkmıştır. Muhip Atalay, Güzin Şefik, Edip Alp (Hilmi), A. Sabih, Kemalettin Kaya, Güzide Ahmet, Melahat Mehdi, Rauf Yekta, İsmail Safa, Fuat Tayyip (Bayramoğlu) gibi isimlerin eserleri neşredilir. Derginin şair-yazar kadrosu içerisinde en dikkat çekici isim “Muhip Atalay” imzasıyla eserler neşreden Ahmet Muhip Dıranas'tır.

Dıranas'ın *Çiçek* mecmuasında yayımlanan ilk metni “Gökoğlu” adlı bir hikâyedir ve derginin 1 Eylül 1926 tarihli 6. sayısında neşredilmiştir. Hikâyenin sonunda “21 Ağustos 26, Ankara: Muhip Atalay” notu yer almaktadır ve metin “Muhterem muallimim Sinoplu Numan Sabit Bey'e” ithafıyla neşredilmiştir. Numan Sabit Bey, Dıranas'ın ilkokul öğretmenidir ve şairde edebiyat sevgisinin oluşmasında etkili bir isimdir. Numan Sabit Bey, daha ilkokul sıralarında Ahmet Muhip'e Emin Bülemd'in “Kin” şiirini ezberleterek törenlerde okutmuş, kendi tabiri ile on-onbir yaşlarında avare bir köylü çocuğunun ruh dünyasını Enis Behiç'in korsan şiirleriyle yoğurmuştur (Dıranas, 1994: 149, 345).

“Gökoğlu” isimli hikâye, bir çocuğun trajik hayat hikâyesine yoğunlaşır. Hikâyede babasını Balkan Savaşları'nda, annesini Birinci Dünya Savaşı günlerinde gerçekleşen trafik kazasında kaybeden bir sokak çocuğunun hayata tutunma çabası anlatılır. Öksüz, yetim kalan ve hikâye boyunca adı anılmayan çocuk, babasının verdiği nasihatın de yönlendirmesiyle pilot olur. İlerleyen günlerde Tayyare Cemiyeti tarafından kahramanlık nişanıyla ödüllendirilen genç, 30 Ağustos günü Ankara semalarında gururlu bir şekilde uçağıyla dolaşmaktadır. O, âdeta buluttan mabetlere dalarak semaları fetheden gururlu bir fatihe dönüşmüştür:

“Kartal bakışlı gözleri, ölmez, ölmemiş emeklerin fani olmayan meşaleleriyle tutuşmuştu. Ve iki kanat ortasında gâh yatarak, gâh dönerek, kıvrılarak gâh mailiklere yaslanarak, süzülerek, gâh nezrettiği muhayyel kurbanları kesmek için tayyaresiyle buluttan mabetlere dalarak semaları fethetmiş bir fatih gururuyla yükseklerde dolaşıyordu. Ama nasıl gururdu o... Hiçbir faniye nasip olmayan başka bir büyüklükle başka bir tesliyetle bu gurura bırakmıştı kendini... Bu gururla çok mütevazılaştı o...” (Atalay, 1926a: 42).

Gösteriyi izleyenler tarafından hangi bahtiyar anne ve babanın evladı olduğu merak edilen genç, kendini “Gökoğlu” olarak nitelendirir. Hikâyede hayatın acı tecrübeleri karşısında pes etmeyen, mücadele veren ve neticede amacına ulaşan bir insan portresi çizilir. “Gökoğlu”, Dıranas'ın yayımlanan ilk metnidir ve şairin edebiyat hayatına hikâye türüyle girdiğini göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Dıranas'ın *Çiçek* mecmuasında yayımlanan ikinci metni “Sokak Çocuğu” da “Gökoğlu” gibi bir hikâyedir ve derginin 1 Teşrinisani (Kasım) 1926 tarihli 10. sayısında neşredilmiştir. “Kardeşim Serap ve Şebab’a” ithafıyla yayımlanan hikâyenin sonunda “16 Eylül 26, Ankara/Cebeci Muhip Atalay” açıklaması yer almaktadır.

“Sokak Çocuğu”, isminden de anlaşılacağı üzere İlyas adlı bir sokak çocuğunun hayatı üzerine inşa edilmiştir. Geçimini gazete dağıtarak sağlayan İlyas, sokaklarda hayatını sürdüren binlerce çocuktan biridir. Sokak çocuklarının yaşamları, hikâyede şu cümlelerle özetlenir:

“Onları herkes tanır. Onlar tıpkı sokak boylarında yetişen fidanlara benzer... Onların gölgesinden müstefit olmayan onların yardımına muhtaç bulunmayan yok gibidir. Bunun için onları herkes tanır ve herkeste bu sokak çocuklarına sebebi tahlil edilemeyen bir muhabbet gizlidir. Bazısı elinde bir deste gazete, çaylak bacaklarından ümit edilmeyen bir süratle haykırarak koşar.. Her mahlukun muhtelif cinsi olduğu gibi, sokakların bu munis mahlûklarının da nevlere vardır. Bu kısım gazeteci kısmıdır. Kar, çamur, yağmur onların tipini değiştirmez. Yırtık ve düşük pantolonunun cebinde, bozuk paralar daima şingirdar. Bir kısmı küfecidir. İnce omuzlarından kat kat büyük yükleri taşırlar. Diğer bir kısım boyacılık eder...” (Atalay, 1926b: 75).

Üç ana birimden oluşan hikâyenin giriş bölümünde, gazete dağıtıcısı İlyas merkeze alınarak sokak çocuklarının hayatlarından bahsedilir. Yazara göre sokaklar, “facialarla dolu birere haşerat yatağı”dır. Hikâyenin ilk birimi, sokak aralarında ve köşe başlarında sokak çocuklarına merhametle yaklaşan kimselerin olduğundan bahsedilerek noktalanır.

“Sokak Çocuğu” hikâyesinin ikinci birimi bir diyalogla başlar. İlyas ile kendisini evlat edinmek isteyen biri arasında geçer bu diyalog. Gazete satıcısı küçük çocuk, muhababının kendisini evlat edinmek istemesine başta razı olmaz; fakat otomobile her gün gezmek, güzel elbiseler giymek ve istediği zaman arkadaşlarını görebilmek gibi vaatler çocuğun olumlu karar vermesini sağlar.

Hikâyenin üçüncü biriminde, İlyas'ın evlat edinildikten sonraki hâli anlatılır. Kendisine vaat edilen her şeye kavuşan İlyas, yeni annesi ve babası tarafından da hakiki evlatları gibi sevilmektedir. Bununla birlikte kendini bildiği günden beri sokakların çocuğu olarak yaşayan İlyas, eski arkadaşlarına ve sokakların canlı hayatına karşı şiddetli bir hasret duyar. Benliğinin bütün direnişlerine rağmen bu arzusuna karşı koyamaz ve yeni ailesini terk ederek sokaklara döner.

Dıranas'ın yayımlanan ikinci hikâyesi “Sokak Çocuğu”nda özellikle “kaldırım” imgesi Necip Fazıl etkisini hatırlatacak şekilde kullanılmıştır. Denilebilir ki bu hikâye, Necip Fazıl'ın “Kaldırımlar” şiirindeki “*Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum*” mısraının hikâyeleştirilmiş şeklidir. Nitekim hikâye, çocuğun sokaklara dönmesi ve “anne” olarak gördüğü kaldırımlara kavuşmasıyla noktalanır:

“Fakat bir gün.. Bir gün bu kudrete mağlup ve sokak hayatına, köşe başlarına, çeşme yalaklarına müştak kaldırımların üstüne atladı. Gönlünde müphem bir sabrı vardı. Arkasında o eski elbiseleri, ayakları çıplak yine kaldırımlarda koşuyor, sokak hürriyetinin payansız hudutlarına doğru müsterih uçuyordu.

Şimdi asıl annesine kavuşmuş, sıcak ve cılız kolları, asıl annesini kucaklayabilmişti.. Ve o, bundan memnundu...” (Atalay, 1926b: 78).

Ahmet Muhip Dıranas'ın *Çiçek* mecmuasında yayımladığı ilk iki hikâye, benzer temalar ve duyarlılıklar etrafında şekillenmiş metinler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu hikâyeler, çocukluk yılları çetin şartlar altında geçen Dıranas'ın hayatından izler taşımaktadır. Düzenli bir aile ortamında büyüemeyen Ahmet Muhip'in babası önce Balkan Harbi'ne katılmış, ardından

Çanakkale'de ve Kurtuluş Savaşı'nda cephede yer almıştır (Dıranas, 1994: 220). Dıranas art arda cereyan eden savaşlar nedeniyle babasından uzun süre ayrı kalmış, bu sebeple de annesine aşırı derecede bağlanmıştır (Kırcı, 1997: 14).

Çocukluğunun ilk yılları Sinop'ta ve yoksulluk içinde geçen Dıranas, çeşitli işlerde çalışmış, hatta bir ara Sinop Limanı'nda gemilerin atıklarını toplamak zorunda kalmıştır. İstanbul'a ve Ankara'ya taşındıktan sonra da Dıranas'ın kaldırımlarda geçen yoksul günleri devam eder. Şair, bu günleri bir yazısında "Hamamönü kaldırımlarından çocukluğumun ayak izlerini silemezler." diyerek (Dıranas, 1949: 2) anmıştır. Sıralanan bu bilgiler birleştirildiğinde "Gökoğlu" ve "Sokak Çocuğu" hikâyelerinde dile getirilen psikoloji daha net ortaya çıkmaktadır ki bu metinler çocuk Dıranas'tan izler taşımakta, şairin o dönemdeki halet-i ruhiyesini yansıtmaktadır.

Ahmet Muhip Dıranas'ın *Çiçek* mecmuasında neşredilen üçüncü eseri bir şiiirdir ve "Nöbetçi" adını taşır (Atalay, 1926c: 98). Derginin 15 Kânunuevvel 1926 tarihli 13. sayısında "Muhip Atalay" imzasıyla yayımlanan şiir, hecenin 14'lü ölçüsü ile kaleme alınmıştır. Şiirde millî duyarlılıkla nöbet tutan bir Mehmetçik portresi çizilmiştir.

Dıranas'ın dergide yayımlanan üçüncü hikâyesi "Gençliğe Mektuplar" üst başlığı altında çıkan "Bir Vicdan Azabı"dır (Atalay, 1927a: 114,119-120). Bu hikâye, derginin 1 Kânunusani (Ocak 1927-10 Kânunusani 1927 tarihli 14. ve 15. sayılarında "Muhip Atalay" imzasıyla yayımlanır. "Bir Vicdan Azabı", mektup formuyla kaleme alınmıştır ve Dıranas'ın daha önce yayımlanan iki hikâyesinden farklı özellikler taşımaktadır.

"Bir Vicdan Azabı", Saadet'in Bedia'ya yazdığı mektup üzerine inşa edilmiş bir hikâyedir. Saadet ve Bedia, bir dönem aynı sıralarda eğitim görmüş iki kuzendir. Mektubun içeriğinden iki kuzenin birbirlerinden ayrıldıkları, farklı şehirlerde yaşamlarını sürdürdükleri ve uzunca bir zaman haberleşmedikleri anlaşılmaktadır.

Saadet, mektubunun başlarında Bedia ile paşa amcasının sitemli sözlerine cevap verir ve aylarca mektup yazamamasının sebebini açıklar. İki arkadaşın aynı sıralarda okurken edebiyat derslerine giren Feriha Fikret Hanım ölmüştür ve bu ölümün yakın şahidi olan Saadet, yaşadıklarının ve öğrendiklerinin tesiriyle Bedia'ya mektup yazamamıştır. Mektubun ilerleyen bölümlerinden edebiyat öğretmeni Feriha Fikret Hanım'ın hazin hikâyesini öğreniriz.

Feriha Fikret Hanım, öğrencileri üzerinde derin izler bırakan bir öğretmendir. Feriha Fikret Hanım, çocukken annesini kaybeder, üvey anneler elinde büyür, sonuçta kardeşlerine bakmak zorunda kalır. Yaşadıkları neticesinde vereme yakalanan Feriha Fikret Hanım, bu hastalığı kardeşine de bulaştırır ve onun ölümüne sebep olur. Bu olay, Feriha Fikret Hanım'ın yıllarca vicdan azabı çekmesine yol açar. Hikâyede de bu vicdan azabı ve Feriha Fikret Hanım'ın başından geçen elîm hadiseler ile ölümü, Saadet tarafından Bedia'ya haber verilir. Hikâye, Feriha Fikret Hanım'ın ölümünün ardından öğrencilerin çok üzüldüğü vurgulanarak noktalanır.

Ahmet Muhip'in *Çiçek* mecmuasında yayımlanan "Diz Vurdukça" adlı ikinci şiiri (Atalay, 1927b), derginin 1 Mart 1927 tarihli 18. sayısında yayımlanmıştır. 8'li hece ölçüsü ile kaleme alınan şiir, tıpkı "Nöbetçi" şiirinde olduğu gibi çocuk Dıranas'ın millî duygularını ön plana çıkaran bir metindir.

Dıranas'ın *Çiçek* mecmuasında yayımladığı son metin, "Küçük Hikâye" üst başlığı ile derginin 18. sayısında yayımlanan "Çıldırın Deli" adlı hikâyedir (Atalay, 1927c). Hikâyede, iki genç kız arasındaki diyaloglar üzerine kurulmuştur. Hikâyede, tıpkı "Bir Vicdan Azabı"nda olduğu gibi, aynı sıralarda okuyan ve akraba olan iki genç kız karşımıza çıkar. "Bir Vicdan Azabı"nda mektupla gerçekleşen içdökme ve yüzleşme, "Çıldırın Deli"de diyaloglarla ortaya konmuştur. Hikâyede diyaloglar, Sahra ve ismi verilmeyen teyzesinin kızı arasında geçer. Aşkî bir oyuna dönüştüren ve Fuat adlı sevdiği gençle alay eden Sahra, Fuat'ın ölümünün ardından

ondan aldığı mektubun da etkisiyle çıldırmıştır. Hikâyede Sahra; konuşmayan, bazen kahkahalarla gülen bazen de hıçkırıklara boğulan çıldırılmış bir âşık olarak sunulur. Bu sebeple metinde Sahra'nın konuşmaları “...” ile belirtilmiş ve kahramanın duyguları teyzesinin kızının ağzından verilmiştir.

SONUÇ

“Ey unutuş! Kapat artık pencereni
Çoktan derinliğine çekmiş deniz beni;
Çıkmaz artık sular altından dünya”

Ahmet Muhip Dıranas

Periyodikler, Batı edebiyatlarında olduğu gibi Türk edebiyatında da şair ve yazarların edebiyat âlemine adım attıkları önemli yayınlar olarak karşımıza çıkar. Modern Türk edebiyatında pek çok şair ve yazar, eserlerini gazete veya dergilerde yayımlayarak edebiyat hayatına girmiş, edebî anlamda varlıklarını bu yayınlarda duyurmaya çalışmıştır. Bu sebeple edebî hadiseleri ve türlerin gelişimini izleyebildiğimiz, edebiyat topluluklarını bir bütün hâlinde görebildiğimiz, bazen de ediplerin kitaplarına girmemiş ve derlenmemiş metinleri ile karşılaşabildiğimiz süreli yayınlar; edebiyat araştırmaları açısından ayrı bir öneme sahiptir.

Hakkında hüküm verdiğimiz, bu hükümlerin de zaman içinde tekrar edile edile yerleştiği pek çok ismin “eksik/kayıp metinleri” süreli yayınlarda gömülü hâlde bulunmaktadır ki bu metinler keşfedilip bir bütün hâlinde neşredilmeden ilgili ediplerin biyografileri de eksik kalmaktadır. Bu durumun dikkat çekici örneklerinden biri modern Türk şiirinin önemli temsilcilerinden Ahmet Muhip Dıranas'ın biyografisinde karşımıza çıkar.

Dıranas, ilk kalem temrinlerini 1926-27 yılları arasında *Çiçek* mecmuasında neşretmiştir. Muhip Atalay müstearıyla yayımlanan dört hikâyeye ve iki şiir, edebiyat hayatının başlarındaki Ahmet Muhip'in portresini yansıtan önemli ipuçları içermektedir. Onun Ankara Erkek Lisesi'nde öğrenciyken neşrettiği bu ilk kalem denemeleri, şairin ilerleyen yıllarda edebiyatımızda kazandığı mevki ve edebî değer ölçütleri göz önüne alındığında çok estetik metinler olarak nitelendirilemez. Bununla birlikte bu metinler, Dıranas'ın edebiyat hayatına hikâyeye türü ile girdiğini göstermesi ve o dönemdeki ruh dünyasını aksettirmesi bakımından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, Mehmet (1982). *Ahmet Muhip Dıranas'ta Şiir*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens.
- Asiltürk, Baki (1996). “Dıranas'ın Bilinmeyen İki Şiiri”, *Hürriyet Gösteri*, S. 182, Ocak 1996, s. 61-63.
- Atalay, Muhip [Ahmet Muhip Dıranas] (1926a). “Gökoğlu”, *Çiçek*, S. 6, 1 Eylül 1926, s. 42.
- Atalay, Muhip [Ahmet Muhip Dıranas] (1926b). “Sokak Çocuğu”, *Çiçek*, S. 10, 1 Teşrinisani (Kasım) 1926, s. 75, 78.
- Atalay, Muhip [Ahmet Muhip Dıranas] (1926c). “Nöbetçi”, *Çiçek*, S. 13, 15 Kânunuevvel (Aralık) 1926, s. 98.
- Atalay, Muhip [Ahmet Muhip Dıranas] (1927a). “Bir Vicdan Azabı”, *Çiçek*, S. 14, 1 Kânunusani 1927, s.114; S. 15, 10 Kânunusani (Ocak)1927, s. 119-120.

- Atalay, Muhip [Ahmet Muhip Dıranas] (1927b). “Diz Vurdukça”, *Çiçek*, S. 18, 1 Mart 1927, s.150.
- Atalay, Muhip [Ahmet Muhip Dıranas] (1927c). “Çıldırın Deli”, *Çiçek*, S. 18, 1 Mart 1927, s.153-154.
- Aydın, Şükrü (2011). *Türk Şiirine Adanmış Bir Yürek: Sinoplu Şair Ahmet Muhip Dıranas*, Sinop: Sinop Belediyesi Kültür Yay., 238 s.
- Aygün, İhsan (1935). “Anketimiz, Gençler Diyorlar ki: Ahmet Muhip”, *Yücel*, S.7, Eylül 1935, s. 13-16.
- Aygün, Füsun (2019). *Çiçek Mecmuası (İnceleme-Metin)*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens., 590 s.
- Candar, Saadet Seval (2002). *Ahmet Muhip Dıranas ve Şiirleri Üzerine Bir Araştırma*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens., 125 s.
- Çeri, Bahriye (Ed., 2013). *Ahmet Muhip Dıranas*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 431 s.
- Çongur, H. Rıdvan (2007). *Ahmet Muhip Dıranas*, Ankara: Millî Kütüphane Başkanlığı Yay., 47 s.
- Dıranas, Ahmet Muhip (1949). “Gün Geçerken: Şehir Yolları”, *Zafer*, 6 Temmuz 1949, s. 2.
- Dıranas, Ahmet Muhip (1994). *Yazılar*, İstanbul: Adam Yay.
- Gür, Âlim (2007). *Ahmet Muhip Dıranas Hayatı-Eserleri-Sanatı*, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yay., 243 s.
- Kırcı, Mustafa (1997). *Ahmet Muhip Dıranas: Hayatı, Fikirleri, His Dünyası*, Ankara: Akçağ Yay., 212 s.
- Öz, Erdal (1980). “Dıranas’la 1962 Yılında”, *Milliyet Sanat*, Ağustos 1980, 7(357), s.46-55.
- Özçalışkan, Ebru (2006). *Ahmet Muhip Dıranas’ın Söz Varlığı*, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens., 461 s.
- Yivli, Oktay (2005). *Ahmet Muhip Dıranas’ın Şiiri*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens., 250 s.

Çatışma beyanı: Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisi bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

EKLER

Ek. 1.

Çiçek dergisinin ilk sayısının kapak fotoğrafı.

Ek. 2.

1926 yılında Ankara Erkek Lisesi'nde öğrenci olan Ahmet Muhip Dıranas'ın *Çiçek* mecmuasında yayımlanan imzalı fotoğrafı.

Ek. 3.*

GÖKOĞLU

- Muhterem muallimim Sinoplu Numan Sabit Bey'e-

Babasını Balkanlarda kaybetmişti o... Ne zaman gözlerini kapasa hayalinde sarp, dikenli bir kayalık canlanırdı.

Babasının bu kayalıkta iki ayrı Bulgar neferiyle silahsız, göğüs göğüse dövuştüğünü görür ve sonra onun yırtık elbisesinden dışarı fırlamış çıplak sinesine saplanan süngünün kemikleri çatırdatan sesini duyar gibi titrerdi. Vatanına sinisini veren bu muhterem pederin kayalıktan otlara, dikenlere çarparak yuvalanırken husule [meydana] getirdiği gürültüyü sanki ta yanında hisseder, kulakları, yürekler paralayıcı bir feryadın sada-yı can-hıraşıyla [yürek parçalayan sesiyle] yırtılır gibi olurdu. Ve o çehreyi hayal meyal seçmek isterdi. Bu kana toprağa bulanmış, bu yaralı, delik deşik çehrenin son bir defa kımıldayarak fersiz gözlerini açtığını, ölümün soğuk pençesinde morarmış dudaklarının kendisine: "Oğlum, adam ol." dediğini zannederdi. O zaman bu kelimeler kulaklarında birer uğultu halinde yuvarlanırdı.

Annesini Harb-i Umumi'nin [I. Dünya Savaşı'nın] ilk senelerinden bir günde, ötede beride kalan eşyalarını, sandığındaki cihaz [çeyiz] takımlarını satarken otomobil çığnemişti. Ve bu bir Alman generalinin otomobili olduğu için şoföre hiçbir mesuliyet gelmemiştir.

Hayatta bütün bütün yetim kaldıktan, kimsesiz, tesellisiz, istinatsız [dayanaksız] olduktan sonra onun için yegâne çare hayatını kazanmak, yaşamaktı... Ölmek... Evet bu, belki daha kolay, daha zahmetsizdi... Hem nedir? Dünyada kuru bir benliği sefilane [sefilçe, aşağılık şekilde] sürüdükten sonra... Fakat küçük gönlü bu zillete [alçaklığa] asla razı olmamıştı. Hayata mağlup olmayacaktı. Adam olacak, babasının bu son arzusunu, vatan uğrunda ebediyen susmuş o muhterem dudakların şu mukaddes vasiyetini yerine getirecekti. İşte gönlünde yaşından, mevkiinden büyük bir emeli vardı...

Bir gün onu da; uzaktan yakından tanıyanlar sokaktaki, sayısız, tükenmek bitmek bilmeyen yetimler arasında gördüler. Naif [narin, zayıf] vücudunda[n] umulmayan bir kuvvetle o da bu sefiller kafilesine karışmıştı.

*

* *

Bir gün, bir (30 Ağustos) günü onu Ankara ufuklarında gördüler. Kartal bakışlı gözleri, ölmez, ölmemiş emeklerin fani olmayan meşaleleriyle tutuşmuştu. Ve iki kanat ortasında gâh yatarak, gâh dönerek, kıvrılarak gâh mailiklere yaslanarak, süzülerek, gâh nezrettiği [adadığı] muhayyel [hayalî kurbanları kesmek için tayyaresiyle buluttan mabetlere dalarak semaları fethetmiş bir fatih gururuyla yükseklerde dolaşıyordu. Ama nasıl gururdu o... Hiçbir faniye nasip olmayan başka bir büyüklükle başka bir tesliyetle [avuntuyla] bu gurura bırakmıştı kendini... Bu gururla çok mütevazılaştırmıştı o...

Fakat bu tayyareci genci hiç kimse bilmiyordu, tanımiyordu. Nereden gelmişti. Kimdi,

* Not: İlgili metinler neşredilirken mümkün olduğu nispette Dranas'ın üslubu ve imlası korunmaya çalışılmış, anlamının bilinmesinde zorlanılacak kelimeler [ ] içerisinde tarafımızdan açıklanmıştır.

kimin nesiydi, hangi bahtiyar ananın oğluydu? Sorulsa, kendi de kendini bilmezdi. “Gökoğluyum” diyordu. Nasıl yetiştiğinden bile haberi yoktu... O, semada, sayısız tayyareler arasında nasıl meçhulleşiyor; Büyük Millet Meclisi'nde sallanan, dalgalanan bayrağa kanadını sürerek geçerken bile tanınmıyorsa yakından görenler de onun kim olduğunu bilmiyorlardı, hem hiç bilmediler artık... Kendisine muhterem Tayyare Cemiyeti reisi tarafından kahramanlık nişanı verilirken, bir aralık gözlerini kartal bakışlı, ölmemiş emellerin fani olmayan meşaleleriyle tutuşan gözlerini gün batısına çevirmişti. Ve ümit edilmeyen bir hüzünle bükülen boynunu hayretle temaşa eden insanlar onun bu acı bakışını yine anlamamışlardı. Sonra semada doğduğu gibi yine bir gün göklerde öleceğini düşünerek göğsünü şişirirken, dudaklarında mahzun bir tebessümle:

-Adam oldum baba, diye mırıldandığını ve bir an gözlerini kapadığını da duymamışlar, görmemişlerdi, gördüler, duydularsa da anlamamışlardı...

*

**

30 Ağustos 26

Bugün semada bayram var... Bu, ölmezlerin bayramıdır. Bu, fani olmayanların günüdür... Bu, “Gökoğlu”nun düğünüdür... Gökoğlu evleniyor, Gökoğlu evleniyor.

21 Ağustos 26,

Ankara: Muhip Atalay

Çiçek, S. 6, 1 Eylül 1926, s. 42.

Ek. 4.

SOKAK ÇOCUĞU

Kardeşim Serap ve Şebab'a ithaf

Bu hayata o kadar alışmıştı ki; onu ne şaşaalı bir hayatın nurları, ne altınların ihtiraslı sarılıkları ihtimal bu yoldan ayırmayacaktı. Bazı, kuru çeşme yalaklarına oturup gözlerini kapadığı zamanlar, kendini sokakta doğmuş zanneder. Düşünür, sonra birden boynunu uzatarak dudakları mütebessim, gözleri müsterih insanların huzuruyla nim [yarı] kapalı, kaldırımları okşamak isterdi.

Sokak çocukları: İşte o, bu kafileden bir fert, bir zerre idi. Onun da annesi, şu kaldırımlardı. Onun da evi, şu sokaklardı.. Bütün kafiye gibi..

Bu kafiye o kadar geniştir ki, o kadar nihayetsizdir ki, kimse karanlıklarında ışıldayan o binlerce, o milyonlarca... Yıldızlar gibi çok. Nihayetsiz dünyanın her ucunda, bütün sokaklarda bazen görülemeyecek, ayırt edilemeyecek kadar sık, çoktur.

Onları herkes tanır. Onlar tıpkı sokak boylarında yetişen fidanlara benzer... Onların gölgesinden müstefit olmayan [faydalanmayan], onların yardımına muhtaç bulunmayan yok gibidir. Bunun için onları herkes tanır ve herkeste bu sokak çocuklarına sebebi tahlil edilemeyen bir muhabbet gizlidir. Bazısı elinde bir deste gazete, çaylak bacaklarından ümit edilmeyen bir süratle haykırarak koşar.. Her mahlûkun muhtelif cinsi olduğu gibi, sokakların bu munis [cana yakın] mahlûklarının da nevlere [cinsleri] vardır. Bu kısım gazeteci kısmıdır. Kar, çamur, yağmur onların tipini değiştirmez. Yırtık ve düşük pantolonunun cebinde, bozuk paralar daima şingirdar. Bir kısmı küfecidir. İnce omuzlarından kat kat büyük yükleri taşırlar. Diğer bir kısım boyacılık eder...

O, birinci kafiledendi. Her sabah, her akşam gazete satar, gün kararırken ya bir cami avlusunun bir köşesinde veya bir kuru çeşme başında o günkü kârını sayar, sonra hayatını kazananların müsterih gururlarından hisseyab [payı olan] ve kimsesiz bir çocuk ruhunun alil [hastalıklı] fakat munis arzusuyla paraları okşar, okşarken gözlerini kapar ve sanki hayat tatlı, çok tatlı demek ister gibi gülümser ve birden lokantasına koşardı. Üstü örtülü, kuru bir çeşme yalağını kendine yatak odası yapmıştı. Onun yalakta uyurken hissettiği derin huzur o kadar büyüktü ki.. Yalnız bazen her sokak çocuğu gibi onun da şedit [şiddetli] bir ihtiyaç, hissî bir ihtirası içinde kolları uzanır, görünmeyen, karanlıklarda gizli bir şafağı kucaklamak ister. Sonra boş, kırılmış iki kanat gibi düşer, çeşme yalağına dayanır kalırdı... Bir şefkate, bir muhabbete muhtaç, muhtacı zebun kalırdı... [zayıf, düşkün duruma düşerdi] Bunu minarelerin yanından soluk, rengini sokağa serpen altın ay görür, dünyadan uzak hayatlardaki kaygısız ömürlerin istihzasıyla [alaya almasıyla] gülümserdi. Bazı gece ise bu ihtiyaç kara gölgeler içinde kaybolurdu.

Hangi şefkat, hangi muhabbet ona bu kaldırımın verdiği huzur kadar tatlı idi? Bu yalaktan başka ona kim gecelik tatlı istirahati verebilirdi? Aydan ve yıldızdan başka ona, çehresine, benliğine, vücuduna nur ve rüya verecek kim vardı?

Fakat o bunları hissedecek, düşünecek kadar tekâmül etmemişti [olgunlaşmamıştı]. Hayat ona henüz bu acı zehri tattırmamıştı. Düşünmüyordu, düşünemezdi. Hüda-yı nabit [kendi kendine] yetişmiş bir dimağ, yalnız muhtaç olduğu gıdasını temin etmeyi düşünebilir. Sokak çocuğu, insan şeklinde fakat insan ve hayvan duygularından müteşekkil dimağlı bambaşka bir mahlûktur. Ankara'da bilmediği yer kalmamıştı. Her sokak âşinâsıydı, her sokak, her köşe

başında onu bekleyen mutlak bir şefkatli kucak mevcuttu. O, bunu bilirdi ve bunu bildiği içindir ki bahtiyardı. Yani hayatta yalnız olmadığını anlamıştı. Belki on, belki on iki yaşında idi. Fakat cılızdı...

İsmi "İlyas" diye çağırırlardı. Hiçbir kimse bu ismi ona telkin etmiş [öğretmiş] değildi. Kendisi gibi ismi de sokaklardan doğmuştu. İşte "İlyas" diyorlardı.. Halbuki onun mânâsını bile anlamamıştı.. Kaç sokak taşında buselerinin izi yoktu, kaç taş, onun cılız fakat tatlı bir şefkat sıcaklığı veren kollarıyla kucaklanmamıştı. Sokaklar; facialarla dolu birer haşerat yatağıdır.

*

– Peki çocuğum, neye razı olmuyorsun bakayım. Ben seni evlat edineceğim ve sen temiz, yeni yeni giyineceksin, güzel yemekler yiyeceksin, canının istediği her şeyi yapacaksın.. Bak görüyorsun ya, bütün bunlar herkesin kıskanacağı şeyler. Her gün otomobillerde gezeceksin..

– Her gün mü otomobillerde gezeceğim?..

– Her gün gezeceksin çocuğum... Çünkü artık benim evladım olacaksın..

İlyas mavi gözlerini, kendi yırtık elbisesi üstünde dolaştırdı. Sonra ellerini pantolonun ceplerine sokarak kendi hükmünden, kendi düşüncesinden emin bir büyük adam tavrıyla düşündü.. Bir an başını kaldırarak meçhul muhatabına itimatsız, sanki "Söylediklerin ya yalansa" demek ister gibi baktı. Fakat tekrar her şeye muktedir [gücü yeten] insanlar gibi omuzlarını silkti ve bu sefer gözlerinde memnun bir parıltı ile "Adam sen de, istemezsem kaçırım" demek istedi. Ve birden boynunu bükerek elbisesine tekrar, müşfik [şefkatli], memnun bakarak:

– Bundan iyi elbise giyecek miyim? dedi.

Meçhul adam bu safvete [saflığa], bu masum çocuk sorgusuna merhamet ile ve hayırhah [iyilik sever] dolu bir nazarla gülümsedi:

– Elbet küçüğüm, hem daha çok iyilerini.. dedi. Sokak çocuğunun yanakları bir an kadar çukurlaştı. Sonra gözlerinden, o mavi nazarlardan endişeli bir bulut uçtu.

Kaşları gerildi, bakışları daldı.. Yanında kendisini seyreden, gülümseyen, belki gıpta eden arkadaşlarını süzdü. Sanki, gözleriyle ağlayarak :

– "Ya benim arkadaşlarım, onları hiç mi göremeyeceğim" demek istedi.

Adamcağız bunu hissetmiş gibi yavaşça:

– Arkadaşlarını da istediğin zaman göreceksin... dedi.

Ve bu sefer İlyas düşünmedi:

– Giderim öyle ise, dedi.. Hakikaten, İlyas bütün bu şeylere nail olmuştu [ulaşmıştı]...

Şimdi temiz temiz giyiniyor. Ve bazen otomobile bile biniyordu. O meçhul adamın evlatlığı olmuş, evin hanımı onu bir evlat kadar sevmişti.. Esasen başka (çocukları) yoktu.. Ve bu iki hayırhah bütün muhabbetlerini İlyas'a vermişlerdi. Yalıklarda uyurken, şedit [şiddetli] bir ihtiyaç, hissî bir ihtiras.. Bir şefkat, bir muhabbete müştak [arzulu] uzanan kolları şimdi boş olarak yuvarlanmıyor, kendisini bir anne iptilasıyla [tutkunluğuyla] seven bir vücuda sarılıyordu.

Yalnız.. Yalnız bir arzusu inkisara [kesintiye] uğramıştı. Arkadaşlarını göremiyor, onlarla dertleşemiyor. Gönlündeki onları teselli etmek ve bütün gıptaya değen zahirî [görünürdeki] saadetine rağmen biraz teselli bulmak ihtiyakını [arzusunu] tatmin edemiyordu. Nedense onu bundan men etmişlerdi. Acaba niçin ona bu izni vermiyorlardı. O ki kendini bildiği günden beri sokakların çocuğu olarak yaşamış, o arkadaşlarla yoğrulmuştu. Bu annesinden, bu

arkadaşlarından onu bir anda niçin müebbeden [sonsuz dek] mahrum etmişlerdi.

Yavaş yavaş gözlerinde, sokakların o canlı ve munis hayatı uyanıyor, gönlünde o hudutsuz sokak hürriyetinin kıymeti yükseliyordu. Kolları tekrar o soğuk taşları kucaklamak istiyor, benliğinde vahşi bir ihtiras hissediyordu. Bazen mavi gözleri hüznle tezat yapan bir hiddetle kaynıyor, damar damar katlanıyor, sonra birden tekrar müsterih, kaygısız kapanıyor. “İstemezsem kaçırım” demek istiyordu. İstemezse kaçardı.. Bu anda bundan daha kolay hiçbir şey tasavvur edemezdi... Çünkü her köşede, her sokak başında onu bekleyen, ona muhtaç bir muhabbet bir şefkat bir kucak mevcuttu.

Bu arzusu gittikçe kuvvetleniyor. Benliğinin bütün mukavemetine [direnmesine] rağmen çoğalıyordu. Tekâmül etmemiş [olgunlaşmamış] dimağından bir evlat muhabbeti uyandırdığı bu yuvayı; kaçtığı zaman nasıl bir hüsrana terk etmiş olacağını düşünerek, ona siper olmak istiyor, kendisini sokaklara sürüklemek isteyen bu hırçın arzuya o insanî siperden mukabele etmek [karşılık vermek] kudretini kendinde buluyordu..

Fakat bir gün.. Bir gün bu kudrete mağlup ve sokak hayatına, köşe başlarına, çeşme yalıklarına müştak [hasret şekilde] kaldırımların üstüne atladı. Gönlünde müphem [belirsiz] bir sabrı vardı. Arkasında o eski elbiseleri, ayakları çıplak yine kaldırımlarda koşuyor, sokak hürriyetinin pâyansız [sonsuz] hudutlarına doğru müsterih uçuyordu.

Şimdi asıl annesine kavuşmuş, sıcak ve cılız kolları, asıl annesini kucaklayabilmişti.. Ve o, bundan memnundu..

16 Eylül 26, Ankara/ Cebeci:

Muhip Atalay

Çiçek, S. 10, 1 Teşrinisâni (Kasım) 1926, s. 75, 78.

Ek. 5.

NÖBETÇİ

Heybetle gölgelenen süngüsüne dayanmış,
Fırtınalar haykıran çehresi günle yanmış..
Eğilmeyen başında bir peygamber vakarı
Süzüyor gür rengiyle tutuşan kayaları!
Rüzgârlanan atına siper edip kılıcı
Ateşle oyalanan göğsünde yüksek gurur..
Eyyy.. Nöbetçi, yaklaşan baban olsa yine vur
.....
Kızılılıkta bir heykel gibi ufka dayanmış.
Tunç çehresi gurbetin alevleriyle yanmış..
Heybetli omuzları ufukla sarmaşıyor
Ruhu sıla dağıyla kayalardan aşıyor.
Fakat... Yine içinde bir hicran var neferin;
Bu akşam da bekçisi yine: Ah, gölgelerin.

Muhip Atalay

Çiçek, S. 13, 15 Kânunuevvel (Aralık) 1926, s. 98.

Ek. 6.

Gençliğe Mektuplar:

BİR VİCDAN AZABI

Bediacığım,

Biliyorum ki uzun zamandan beri benden mufassal [uzun, ayrıntılı] mektup bekliyorsun. Bu hususta adeta titizlendik ve hırslandık. Sana haksızın diyemem, fakat kendimi de kabahatli çıkaramayacağım. Bu seferki mektubunda; “Saadet, Paşa babam sana darılmış galiba! Demin bu mektubu yazarken yanıma gelmişti, sana yazdığımı öğrenince – tabii bilirsin – kaşlarını kaldırdı: “-Tam buldun mektup yazacak vefakârı [vefâlı kimseyi]” demez mi? İtiraf ederim ki paşa babamın bu sözünü ben de insafsız bulmadım. Bunda biraz da haklı idi. Hatta ısrar etti: “-Bırak, bırak canım. Yazma, bakalım bizi unutmak nasılmış. Vay hanımefendi vay, bu ne naz, bu ne eda...” Yani hemen hemen kalemi fırlatacaktım. Niyet ediyordum. Kör olsun benim titizliğim, içim sabreder mi? “Paşa baba, pek insafsızsınız, kimbilir kızcağıza ne oldu! Yoksa tasavvur edemem ki bizi ihmal etsin, dedim.” diyorsun. Bu sözünü pek beğendim doğrusu Bedia.. Hiç Saadet sizi ihmal eder mi? Ölse, bunu yine tasavvur etmeyin, ölümünü bile haber verir...

Paşa amcama gelince; laf işte.. O mu bana darılacak! Karnı acıksın da sofraya başına oturmasın!. Mümkün mü bu! Yalnız, işte maksadı; Saadet’i biraz hırpalamak, serçesine sırf bir gönül eğlencesi için biraz azap vermek... İyi tahmin ettin Bedia, mühim bir sebep olmasa Saadet, paşa amcasıyla Bediacığımı ihmal eder mi? Bu, sonbaharda ağaçların çiçek açması kadar imkânsız bir şey, bu sebep nedir? Bu, bir, bir şey... Nasıl anlatayım, bilir misin pek tuhaf... Buna bir asap buhranı da diyebiliriz, fakat asıl, vicdanıyla mücadele ismini vereceğim; bu mücadele ne olabilir. Nereden geliyor? Bunlar mühim birer soru. Cevabı seni çok içlendirecek Bedia. Çok içlendirecek. Bunu duyunca büyük gözlerinin pek sevdiğim kıvrık kirpikleri ıslanıp birbirine yapışacak, çok ağlayacaksın, bağdaki salkım söğüdün kalın gövdesine o yaşlı gözlerin kurumadan dayanacaksın... Topraklara özlü bir sevgi ile bağlanan dökük dalların arasından tozlu yollara dalacaksın; bir hayal arar gibi.. Vakıa [gerçi], bu biraz zehrolur, fakat bu kadar yazdıktan sonra onu anlatmamak da bir günah olur.

Çok vüzhla [net şekilde] hatırlayacaksın; tam iki sene evvel, seninle emellerimizi aynı sırada okuduğumuz günlerden bir gün... Dün hatıra defterimi karıştırıyordum, o güne tesadüf eden sahife o kadar solmuş ki; hayret ettim ve zannettim ki sanki satırlarla gönüller arasında görünmeyen bir yol, bir rabita [bağ] mevcuttur... Bak o satırlara:

“Bu sabah müdür muavini bize yeni bir muallimimizi takdim etti: ‘Edebiyat hocanız Feriha Fikret Hanım!’ Dal gibi ince, hayal gibi sessiz bir muallime.. Ne güzel ders takriri [anlatımı] var, sesi o kadar ince ve o kadar tatlı ki anlatırken insan kendini bir hayal âleminde zannediyor, yalnız biraz yorgun gibi görünüyor ve biraz da bakışlarında hafif bir dalgınlık, gizli bir mahzunluk hissediliyor... İlk dersi iyi bir tesir bıraktı, bilhassa Bedia ile ben gayr-i ihtiyari [elde olmadan], ona ruh rabitasıyla sanki bağlandık... ila ahir..[vs.]”

Anladın değil mi Bedia? Ve şimdi kimden bahsedeceğimi de biliyorsun; onu her dersinde biraz daha fazla sevdiğim, her takririnde hissettik ki ona ruhen biraz daha yaklaşıyoruz. Onda ne vardı, hangi sırlı bir nefesle biz ona, hatta - gariptir- böyle bir kalp rabitasıyla bağlanmıştık, muhakkaktı... Gölgeleklerde, daima gizli köşelerde açılan menekşeler gibi daima inziva [sığınacak yer] aradığımı, daima sessizliklerde yaşamaya mütehasir[hasret çeken] olduğunu

söylerken bir lahza [ân] sonra bakardık ki; kuvvetle tuhaf bir tezat teşkil iden yumrukları sıkılmış, sarı, kumral başlara vatani haykırıyor. Bazen bakardık; sanki elinde bir yığın alet, müthiş bir soğukkanlılıkla cemiyet-i beşeriyenin [insan topluluğunun] yaralarını tedaviye uğraşan bir doktor olmuş... Onu anlayamadık rüzgâr mıdır, nefes midir? Melek mi olmak istiyor, şeytanlığa hevesi mi var?! Yalnız bir şey hissettik ki mektepte onu sevmeyen, ona bir kalp rabıtasıyla bağlanmayan bir sarıbaş yok... Hiçbir muallimi bu derece sevmemiştik; müdürün sert bakışları, müdür-i sâninin [müdür yardımcısının] tehditleri, hesap mualliminin sıfırları bizi onun kadar uslu yapmamış, onun kadar munisleştirmemişti. Meğer ölüme yaklaşan her insan öyleymiş Bedia, onların birer ölüm çiçeği gibi açılan bakışlarında her ruhu cezbeden [kendisine çeken], her kalbi yıkayan birer sihirli kuvvetleri olurmuş... Sanki onu bir daha göremeyecekmişik gibi ondan ayrılırken bilmeyerek, fakat belki bilmeden hissederek ne kadar ağlamıştık. Her masum kalbe ekser [çoğu] hadiselerin aksettğini de şimdi anladım Bediacığım... Onun ölümüne bütün ıstıraplarınla doya doya ağlayacaksın, fakat ölümü benim kadar duyamayacaksın!

Çünkü; çukura batan fersiz gözleriyle bir mezar hayaletine benzeyen onun verem yatağında son nefesini vermesini bekleseydin ve onun tabutu kara topraklara, senin akmayan yaşlarının, duyulmayan çığlıklarının arasında inseydi... Bilirim ki sen de benim kadar müteessir olurdun. Fakat iyi ki bu sana da nasip olmadı. Anlamıştın değil mi? Ne güzel anlamıştın; bir gün beni kolumdan mektebin arka bahçesine sürükleyerek ağlar gibi:

“– Saadet... Saadet, o, müteverrim [veremli], galiba müteverrim” diye sızlanmıştın. Seni ‘deli, deli’ diye hırpalarken emin ol ki seninle hemfikirdim. İstemeyerek, hatta isyan ederek bu fikre ben de kapılmıştım... O da kendi kendinin veremli olduğunu biliyordu ve hayatında bir sırrı vardı ki, ah onun daha evvel mezara girmesine sebep oldu. Bu sırrı benden başka bilen yoktu fakat şimdi onu sen de öğreneceksin... O bana yemin ettirmişti.. Bunu kimsenin bilmemesini istiyordu. Bence ehemmiyetsiz olan bu şey, onca o kadar büyüktü ki ona hürmeten bunu sana söylemekte epey tereddüt ettim. Seni de benim kadar severdi. Binaenaleyh [bu yüzden] artık yalnız sana ifşa etmekte beis [sakinca] görmüyorum. Bizce ehemmiyetsiz bir şey amma bir de ona soraydık..

Sen İzmir’e gittikten sonra onunla o kadar samimi olmuştuk ki bir muallim talebe sıfatıyla değil, kalbî birer arkadaş gibi konuşurduk. Ağlamak istediği zaman kemanını alır, ıssız köşelere çekilirdi. Bazen beraber ağlardık. İnce uzun parmakları sanki ıstırapının anahtarları idi. Onun bu teessürüne sebep ne idi? Ölümünden bir ay evvel soluk bir akşamüstü تنها bir tepeye doğru çıkmıştık. Nedense beni zorla bir mezarlığa çekti. Ve biz mezar baykuşları gibi birer taşın üstüne oturduk. O akşam yine buhranlı zamanlarından biri idi. Bakışlarında asabî ihtizazlar [titremeler] vardı. Durgun sulara gölgesini oynatarak ağır ağır geçen bir yelkenliye dalmıştı, konuşmuyordu da. Epey bir müddet böyle geçti. Sonra birden silkindi. Başını çevirdi:

– Saadetçığım, bu hüznümle seni de kendime çevireceğim değil mi? dedi.

Bir sualden ziyade müspet bir mana ifade eden bu sözlerine hayret ettim:

– Tuhafsınız hocahanım, bilakis, dedim, bilakis... Hem size bu hüznün daha çok yaraşıyor...

Güldü. Başını bir gölge gibi çevirdi... Zannederim tam karşımızda parıldayan tek bir yıldız bakıyordu. Yine bir aralık döndü: “Gökte herkesin bir yıldızı olurmuş,” dedi. “Bu yıldız bahtı işaret edermiş, her ölenin yıldızı da ölmüş.”

– Öyle derler hocahanım...

Yine sustu. İçimde tuhaf bir sızı dolaşıyordu. Karşımızda yarı eğilmiş yosunlu bir mezar taşına bakarak:

– Niçin bu kadar mahzunum biliyor musun? dedi. Sonra sustu. Söylemek istemiyordu sanki. Halbuki hissediyorum ki o, bu akşam, şu ölüm kokan yosunlu mezar taşları içinde bana bir

şeyler anlatmak ihtiyacıyla kıvranıyordu. Müphem bir tarzda yüzüne baktım. Yine güldü, bu gülüşünü hiç beğenmedim. Bazı kimseler vardır ki en büyük felaketler, teessürler karşısında kahkaha ile gülerler. Halbuki çıldırmış degillerdir; bazen kahkaha en büyük ıstırabı ifade eder. Onunki de böyle idi:

- Bilir misin, dedi. Bende hiç kimseyi affetmeyen bir hastalık var.
- Efendim?!..
- ?!.

Şaşkın şaşkın onun yüzüne baktım... Bu riyakâr [iki yüzlü] çehremden ben bile korkmuştum. Fakat o mütebessimdi. Garip değil mi? Bu seferki gülüşünü daha başka buldum. Nurlu bir çehrenin son nefesi verirken aldığı uhrevî [öbür dünya ile ilgili] bir tebessüme benziyordu. Ve artık susmadı. Bütün bütün her şeyi döktü:

– Küçüktüm, dedi, çok küçüktüm. Annem yatakta hasta idi. Zaten ondan evvelki hayatımı hatırlamam. Bunu unutmuyşım da içime ilk hicranın o zaman düşmesidir. Bir de benden iki yaş küçük bir kardeşim vardı. Annemi şöyle tahayyül [hayal] edebilirim: Bembeyaz bir çehre... İki yanağının kemikleri bütün dehşetiyle dışarı fırlamış, göz çukurlukları yükselmiş, bakışları çukura dalmış.. Dönemeyen, hareket edemeyen bir vücut, bir insan mumyası.. Onu bir gün büyük bir tahta sandığım içinde cemaatle göturdüler. Biz kardeşimle çok ağladık, çok korktuk.. Aradan ne kadar geçti bilmem. Bize başka birisi anne oldu. Ama bu kadın cadı gibi birşeydi, bizi çok hırpalıyordu. Mütemadiyen [sürekli] dayak yedik, beş sene sonra bu kadını diğer bir tahta sandıkla göturdüler. Buna tabut derlermiş. Bilahare evde diğer bir kadın peyda oldu. Buna da anne dedik, bu annemizi de tabuta koymadılar ama bir gün babamdan dayak yedi ve bir daha evde görünmedi.. Babam da başka anne getirmedi... Şefkat nedir? Onu ta küçükten beri bilmezdik; hicranı, ıstırabı papağan gibi ezberlemiştik. Artık her şeyini idrak ettiğim bir yaşa gelmişim. Tabii küçük kız kardeşime bir annelik vazifesi yapmam lazım geliyordu.

Zengin bir aileye mensup değildik. Evin bütün işleri de benim omuzlarıma yüklendi. Üvey anneler ellerinde hırpalanan vücudum, bu vakitsiz gailelerle bütün bütün yıprandı ve ben bilmeyerek bu derdi kapmışım. Yani bugün veremim. Halbuki emin ol; bundan zerre kadar müteessir değilim. Çok şükür kaderine ağlayan bedbahtlara karışmadım.. Ben küçük kardeşimin hayatını da zehirlediğim için yanıyorum. Her şeyden bihaber [habersiz] olarak hastalığımı ona da aşlamışım. Ve o benden daha zayıf vücut, bu zehre tahammül edemeyerek vakitsiz öldü. Bunu anladığım günden beri içimi onun azabı kemiriyor. Onun bana lanet eden hâlini her vakit görür gibi oluyorum. Bazı geceler olur ki derin bir kâbus içinde haykırarak uyanırım. Sanki onun hayali üstüme hücum ediyor gibi olur. Beni rahat bırakmayan bu azaptan kurtulacağım günü şimdi o kadar sabırsızlıkla bekliyorum ki..."

Bedia, bilmiyorum daha neler söyledi, neler anlattı, neler saçmaladı.. Kulaklarım uğulduyor. Gözlerim kararıyordu. Bu zayıf, bu hayal gibi sessiz, bu dal gibi ince vücuda bu kadar büyük bir ruhun nasıl sığıdığına mütehayyirim [şaşıyorum]. Kendisine bu hastalığın sirayetini [bulaşmasını] kadere atfediyor ve kadere inanıyordu. Acaba niçin kardeşi de bu derde tutulunca –velev ki kendisinden geçmiş olsun- kaderi hatırlamıyor. Mesele burada.. Ve bu nokta, bir ruh büyüklüğünü ifade ediyor. Filhakika [gerçekten] o günden sonra hissettim ki, hastalığını gülerек tekrar eder, kardeşini hatırladığı zaman dudakları büzülür, gözleri dalardı. Bir ay sonra, onu, hasretiyle tuttuğu topraklara bıraktık. Şimdi, her gün sular kararırken mezarını ziyaret ediyorum, bazen elimde bir demet çiçek.. Bazen gözlerimde iki damla yaşla...

Artık paşa amcam bey darılsa da ehemmiyeti yok. Değil mi ki ben kabahatsizim. Sen de Kara Bediacık beni bu seferlik affet, bu üful [ölüm] hepimizi tutuşturdu.

Mektepte edebiyat dersine giremez olduk. Yeni edebiyat hocasına karşı hepimizde nefret

var.. Zavallı adam ... Onun ne kabahati var ki... İlh ilh ilh...

İstanbul: Saadet.

Muhip Atalay

Çiçek, S. 14, 1 Kânunusâni (Ocak) 1927, s. 114;

Çiçek, S. 15, 10 Kânunusâni (Ocak) 1927, s. 119-120.

Ek. 7.

DİZ VURDUKÇA

Yine gözün yaşlı efem,
Diz vurdukça coşuyorsun...
Koşuyorsun... Koşuyorsun,
Yine gözün yaşlı efem.

Coşup coşup diz vurdukça
Yolları mı gözlüyorsun?
Ayşe'ni mi özlüyorsun?
Coşup coşup diz vurdukça...

Muhip Atalay

Çiçek, S. 18, 1 Mart 1927, s. 150.

Ek. 8.

KÜÇÜK HİKÂYE: ÇILDIRAN DELİ!

– O kadar tuhafısın ki Sahra. Hem bana acıdığımı söylüyorsun, hem de benimle istihza [alay] etmekte devam ediyorsun.

– ...

– Şüphesiz beni seversin ve sevdiğin için acırsın da. Fakat bunlar benimle istihza etmene sebep teşkil etmez ki...

– ...

– Elbette eder mi? Doğrusu ya, hayret ettim Sahra.

– ...

– Hayır, ama nasıl? Cevap verebilir misin, sükût ettin...

– ...

– Ne garip kızsın Sahra, bilmiyor musun ki ben içli bir kıyım... Benimle istihza etme.

– ...

– Ne dedin, ne dedin, laf işte... Hangi sırrımı senden sakladım, bütün her şeyimi sana anlatmadım mı? Kalbimi önüne sermedim mi? Sen, onu niçin kirli bir paçavra gibi tepmek istiyorsun? Senden hangi şeyimi sakladım? Belki bir teselli bulurum umuduyla bu son hüsrânımı da sana anlatmıştım. Hâlbuki sen benim bu seferki yarama şifa olmadın. Bilakis zalim bir kahkaha ile onu bütün bütün derinleştirdin... Sendeki bu tahavvül [değişme]! Doğrusu hayret... Sen ki Sahra, o kadar içli, merhametli bir kıydın, hem sen bugün o kadar başka türlü müsün ki... İnsan iki gün içinde bu kadar değişir mi? Her vakit benim derdime iştirak için ben ağladığım zamanlar benden daha çok hıçkırırken, şimdi benim en büyük kederimle o kadar acı bir surette alay ediyorsun ki... Kalp yaralarını bir hasta bakıcıdan, bir hemşireden daha dikkat ve ihtimamla saran Sahra bu mudur acaba! Neden bu kadar zalim oldun kıy, sen?

– ...

– Cevap vermiyorsun. Hem sen, neden bugün böyle pejmürde [dağınık, perişan] bir kıyafetle oturuyorsun? Hani o, her günkü tuvaletin...[makyajın, süslenmen] Teyzem nerede? Hiç görünmedi...

– ...

– Ay ay o ne... İşte buna şaşarım vallahi... Şimdi ağlayacak ne var ayol... Deminki kahkahalar bu yağmurun fırtınası mıydı? Çıldırдың mı Allah aşkına... Bak ellerin ateş gibi yanıyor. Neye ağlıyorsun, ne oldu? Şimdi de ben mi seni teselli edeyim? Neden var, hasta mısın, başın mı ağrıyor, sulfato [kinin, sıtma ilacı] ister misin? Söylesene kuzum?

– ...

– Bir şeyin yok olur mu, sesin ne kadar titriyor öyle... Hiç (ise) bu gözyaşı ne? Bu titreyen sese içimden gelen çılgın bir arzu denir mi?

– ...

– Sahra... Sahra... Bana da günah a kuzum, bu günümü de zehretmesene... Anlat, cevap ver. Ben de senin kadar teselliye muhtacım bugün... Düşün bir kere, bir senelik ümidin, idealinin bir saatte, bir anda hüsrana çevrilmesi, sükût etmesi ne demektir?

– ...

– Yarabbi... Sahra çıldırdın mı? Şimdi de kahkaha atıyorsun... O ne, o ne, gözlerin parladı Sahra, ellerin buz gibi oldu. Bana bak, gülme öyle... Korkuyorum Sahra... Gülme öyle.

– ...

– Yo... k gülme demek, mahsunlaş demek değildir.

– ...

– Sen zalim bir kız olmuşsun Sahra... Sendeki bu tahavvülün sebebini anlatır mısın bana? Bugün çok hırçınsın...

– ...

– Anlatamaz mısın? Ne olur?

– ...

– “Her gün böyleyim,” olur mu? Demin benimle eğlendin. Sonra da benim hüznüme hürmet etmeyerek, bana acıyarak ağladın... Şimdi de bu tahavvülün sebebini anlatabilmek için kuvvetim yok diyorsun! Delisin sen...

– ...

– “Evet zavallıyım, deliyim,” demek ne demek Sahra... Bak bana, başını kaldır... Yine gözlerin kızarıyor. İstemem... Ağlama artık... Ağlama artık, acı bana...

– ...

– Evet anlatmalısın... Hissediyorum ki fevkalade bir hâl karşısındasın, teselliye muhtaçsın.

– ...

– Ya! Ne tuhaf değil mi? Şimdi de ben sana teselli vereceğim... Kendi derdim yokmuş gibi...

– ...

– Hayır hayır. Anlat... Ben kendi derdimi unuturum... Bu ne, bu kâğıdı niye verdin bana? Mektup mu bu? Okuyayım mı? İyi ama bundan bana ne... Peki, peki, okuyorum...

“Yavrum, biliyorsun ki öteki dünyaya seyahatimde sana vaat ettiğim hediyeyi yollayacağım. Vapur hareket ediyor... Pupa yelken gideceğiz... Onu öldürmezsem alacağım... Bakalım beni bırakıp gitmesi nasıl oluyormuş... Bak, zebaniler beni kolları üstünde taşıyor... Ama cehenneme gitmeyelim sakın ha, sakın ha cehenneme gitmeyelim... Bizim ne günahımız var. Haydi canım, öylesi günah olmaz işte ona... İlh.”

– Sahra bu ne, bu... Allah aşkına söyle. Bunu kim yazıyor. Bu senin yazın... Of... Of, of. Saçlarını yolma, bırak. Sahra çıldırdın mı yarabbi? Sahra, bu ne? Teyze... Teyze, teyze Sahra çıldırdı. Koş teyze, koş koş... Buraya odaya... Sahra, kardeşim dur ne yapıyorsun? Eteğimi çekme... Teyze... Teyze! Bak yine ağlıyor... Hah, neredesin teyze... Bak bak Sahra’ya bir şeyler oldu.

– ...

– Ne... Ne... Ne dedin? İki gündür böyle mi? Yarabbi! Neden oldu teyze söylesene... Ne

dedin, geçen gün mektup mu almıştı? Sonra, sonra... Onu okuyunca birdenbire güldü, ama nasıl kahkaha ile, katıla katıla, haykıra haykıra öyle mi? Sonra da ağladı ve bu hâle geldi demek... Neden, ne olmuş siz...

– ...

– Of teyze fenalık geliyor.

– ...

– Korkma. Korkma geçti. Biraz su ver... Oh, teşekkür ederim... Sonra, siz mektubu okutmadınız mı?

– ...

– Demek yırttı öyle mi? Yırttı ve yaktı. Hiçbir şey söylemedi mi?

– ...

– Fuat, Fuat mı diyordu? Hım! Anladım... Of teyze... Zavallı... Anladım... O mu öldü? Zavallı çocuk... Öldü. Fuat, Fuat öldü.

– ...

– Sorma bana teyze, bunu sorma bana... Bak Sahra bayıldı... Kız! Zavallı kız, deli kız. Bedbaht... Gördün mü yaptığını...

– ...

– Bilmiyor muydunuz teyze, Fuat Fuat'ı. Nasıl olur? Sahra'yı, kızınıızı seviyordu. Ama çıldırması... Of Sahra, zavallı bedbaht, biliyor musun teyze... Onun, Fuat'ın önünde mahsus. Vallahi mahsus yapıyordu. Başka gençlerle kol kola gezdi. Fuat'ı bitirdi, yedi. Geçen gün duymuştum. Çok hastaymış, doktorlar ümidi kesmiş diyorlardı... Hâlbuki inan bana Sahra da Fuat'ı seviyordu. Hem billahi o kadar çok seviyordu ki... Fakat kâfir damarı kabarmıştı. Üzmek istiyordu. Çocuğa yapmadığı kalmadı.

– ...

– Yazıktır teyze, affet onu... Baksana çıldırması... Evet, onun ölümünü duyunca delirdi. Çünkü seviyordu. Ben onu bu huyundan vazgeçirememiştim. Gördün mü Sahra, dediğim çıktı işte... Zavallı çocuklar, ikisi de zavallı artık... Sahra oyun oynamıştı teyze. Bilinmedi. İkisi de yenildi oh, zavallı çıldırması kardeşim.

– ...

– Sahra zaten deliydi teyze, hiç öylesi yapılır mı? Şimdi de çıldırdı, Sahra çıldırdı... Aman yarabbi, yarabbi.

Ankara: Muhip Atalay

Çiçek, S. 18, 1 Mart 1927, s. 153-154.